

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter votum obliget, cum eius materia determinata non est. punct. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

materiam transgressionis, sed materia aliunde explicata si forte ex aliis præceptis necessaria & obligatoria fuit, satisfacere obligationi transgressionem voti absolute explicando. Sic docuit Nauar. *sum. c. 6. ad finem & cap. consideret de penitent. dist. 1. in princ. 104. Henric. l. 5. de penitentia. c. 5. n. 4. Eman. Sâ verbo confession. 31. Lellius. l. 2. c. 40. dub. 9. in fine, n. 61. Sed optime distinguit Sanch. d. l. 4. *sum. c. 11. num. 24.* Iuxta diuersas sententias de obligatione confitendi circumstantias aggrauantes: retenta enim sententia negante has circumstantias necessariò confitendas esse, vera est sententia Nauar. & aliorum. At retenta sententia docente eas esse confitendas, vera est sententia Suar. & Lud. Lopez. Sed adhuc posita hac sententia subdit Sanch. non esse opus explicare materiam promissam, sed satis esse si dicas re transgressum esse votum vel Iuramentum in materia notabiliter aggrauante. Quia ad voti transgressionem per accidens est hæc vel illa materia.*

10. Rursus inquires; an ad solos actus externos vitandos & non ad internos de voto obstringere possis?

Negat Sanchez *lib. 4. sum. cap. 11. num. 12. cò* quod sit obligatio ad impossibile. Prohibito namque actu externo, consequenter videtur prohibitus internus, qui circa illum versatur. Dicendum tamen est supradictam sententiam veram esse, si uouens expressè uoluerit, vt nequaquam uelit se obligare ad vltimum actum internum vitandum. Nam talis uoluntas est de obiecto impossibilis. Qui enim promittit non fornicari, consequenter promittit non habere uoluntatem fornicandi. Nam uoluntas fornicandi est uoluntas transgrediendi promissionem factam. Non igitur stare potest, promissio de vitanda fornicatione, quin sit promissio de vitanda etiam uoluntate illius. Ac si uouens hanc expressam uoluntatem non habet, sed solum se obligandi ad vitandos actus externos; probabilius esse uotum ualere & uouentem manere obligatum ad vitandos actus internos transgressionis voti directè repugnantes, sed non alios. Quia hæc obligatio & possibilis est & intentioni uouentis accommodata. Quare si votum est de vitanda fornicatione, vel pollutione, obligatur uouens ex vi voti non habere uoluntatem fornicandi, vel polluendi; non tamen obligatur ex vi talis voti ad fugiendas delectationes morosas de fornicatione vel pollutione. Quia illæ delectationes nec directè aduersantur huic voto ut de se constat; neque etiam indirectè, si quidem non sunt de fornicatione vel pollutione circumstantia voti affectis, sed absolute sumptis. Valq. *l. 2. disp. 112. cap. 2. num. 9.*

PUNCTUM XII.

Qualiter votum obliget cum eius materia determinata non est?

SUMMARIUM.

1. *Votum semper obligat iuxta intentionem uouentis.*
2. *Cum de intentione uouentis non constat spectanda est materia promissa, & iuxta illam censendum est votum obligare.*
3. *Si hæc spectata dubium est, uerba secundum communem sensum accipienda sunt, & iuxta illum obligatio voti mensuranda.*
4. *Votum benignè quoad fieri possit interpretari debet.*
5. *Uouens recitare rosarium, obligatur ad tertiam illius partem.*
6. *Qualiter intelligatur votum audiendi singulis diebus sacrum.*
7. *Quid de voto uirginitatis seruande.*
8. *Uouens religionem non obligatur ex vi illius ad castitatem.*
9. *Uouens peregrinationem satisfaciit peregrinatione equestri.*
10. *Quid si mercede conductus aut causa alterius negotij peregrinationem suscipias?*
11. *Qualiter obliget ieiunij votum.*
12. *A voto ieiunandi sextis feriis, vel alio die te excusare si dies natalis Domini incidit plures affirmant. Sed contrarium est uerius.*
13. *Vnum tantum peccatum committitur in huius voti transgressionem.*
14. *Violans ieiunium ex obligatione voti an peccet quoties carnes comedit illo die? Negat Sanchez n....*
15. *Probabilius est oppositum.*
16. *Fit satia opposito fundamento.*
17. *Uouens ieiunium potest ouis & lacticiis uesci extra quadragesimam, vel si habeat bullam.*
18. *At in quadragesima & priuilegio secluso obligatus est ab his abstinere ex vi voti; tamen si contrarium Sanchez censet.*

19. *Qualiter obliget votum ieiunandi in pane & aqua.*
20. *Quid dicendum de voto abstinentie à carnibus?*
21. *Quid de abstinentia à uino?*
22. *Votum de perpetuo est & esse uideantur uerba indeterminationem significare.*
23. *Ob indeterminationem rei promissæ votum non citatur.*
24. *Determinandum est ad minimam quantitatem & qualitatem uilem sub re promissa contentam.*
25. *Qualiter obliget votum de re indeterminata quoad indeterminationem, v. g. talicem unum ex pluribus quibus habes?*
26. *An si unus solus remaneat ex pluribus qui fuerunt sub distinctione promissæ, debeas integrè illum soluere? Negat Sanchez, probabilius est oppositum.*
27. *Sed quid si rem determinatam promiseris & dubitas tamen, cui ex dualis Ecclesius, uel pauperibus? Affirmat Sanchez te possi applicare cui uolueris. Utrius credo te obligatum esse diuidere.*
28. *Qualiter obliget votum duplicis rei sub distinctione promissæ?*

1. Pro huius difficultatis solutione statuendæ sunt aliquæ regulæ generales in quibus Doctores conueniunt. Prima regulæ est; votum obligat secundum intentionem uouentis neque amplius extendi. Nam hæc obligatio uoluntariè assumitur, ac proinde excedere non potest propriam uoluntatem. Constat hæc regulæ ex illo Deuterono 13. *Facies sicut promissisti Domino Deo tuo, & præcipia uoluntariè & ore tuo locutus es.* Et tradunt omnes.

2. Secunda est, cum de intentione uouentis expressè non constat, spectanda est materia promissa, & iuxta illius naturam censendum est votum obligare. Quia quilibet præsumendus est eam obligationem subire uelle, quæ materia promissæ accommodata fit. Sic ex communi omnium sententia supponit Suar. *lib. 4. de voto cap. 7. num. 2. & 6.* Layman *lib. 4. de voto cap. 3. num. 3.*

3. Tertia regulæ est si intentio uouentis & materia promissa inspecta dubium est, qualis sit voti obligatio, uerba promissionis secundum communem & frequentem usum spectanda sunt, & iuxta illum obligatio voti interpretanda est. Colligitur ex illo Deut. 23. *illaqueatus es uerbis tui.* Et ratio est; quia semper quis est præsumendus facere uelle, quod uerbis explicat iuxta *leg. Labeo ff. de suppellectil. leg. ibi Nemo dicitur præsumitur quod non sentit.* Sic Caictanus *2. 2. quaest. 88. art. 2. dubio 4.* Suar. *d. cap. 7. n. 16. conclusio 3.* Sanch. *lib. 4. de voto cap. 11. num. 29.* Layman. *loco allegato.* Debet tamen uouens sensum uerborum scire; alias non poterit illum intendere. Vt bene notauit Sanchez supra. Sed hæc scientia semper præsumenda est. Quia semper præsumi debet utriusque uerba ad explicandos conceptus; & sensum uerborum intelligere & illis uti in sensu communiter recepto.

Quarta regulæ est si supradictis omnibus consideratis adhuc dubia est voti obligatio, uoti benigne interpretandum est. Ut quoad fieri possit minus obliget Colligitur ex *cap. ex parte de censibus & tradunt ibi Doctores & Azor. l. 1. p. 11. c. 10. q. 2.* Suar. *lib. 4. de voto c. 7. n. 18.* Sanch. *lib. 4. de voto c. 11. n. 3.* Layman. *d. l. 4. tract. 4. c. 3. n. 3.* Ratio est; quia obligatio non est imponenda, nisi de ipsa clarè constet, ob periculum transgressionis. Has regulas late confirmauimus *super. tract. dist. 2. punct. 11.* Vbi de interpretatione Iuramenti, & facium quæ tract. 3. de legibus ubi de eorum interpretatione locuti fuimus. Solum est difficultas qualiter hæc regulæ ad casus aliquos singulares applicentur. Vt ergo hoc intelligatur, discutamus per frequentiores.

5. Primò deducitur uouentem recitare Rosarium Beate Virginis obligatum esse attentè recitare. Quia sine attentione nulla est oratio Valent. *2. 2. dist. 6. q. 6. punct. 4. q. 3.* Sanchez *lib. 4. de voto c. 11. num. 30.* Paulus Layman. *lib. 4. tract. 4. cap. 3. num. 3.* Suarez *lib. 4. de voto cap. 7. num. 18.* At non est obligatus integrum Rosarium recitare nisi id expressè intendit; sufficit si tertiam partem recitet. Quia secundum frequentiore usum sub nomine Rosarij tertia pars intelligitur. Suar. *lib. 4. de voto cap. 8. num. 5.* Sanch. *lib. 4. cap. 13. n. 15.* Sed an satisfaciatur alternatim recitando cum locio? Affirmat Azor *lib. 10. institutionum moral. cap. 7. qu. 10.* Bonacio *dist. 4. q. 2. punct. 6. num. 29.* Quia modus ille recitandi conformis est consuetudini Ecclesie etiam in Rosarij recitatione ut patet ex usu religionis Camaldulens. Vbi illius religiosi alternatim Rosarium recitant. Sed contrarium uerè cum Nauar. *cap. quando de consecrat. dist. 5. cap. 10. n. 22.* Sanch. *lib. 4. cap. 11. num. 38.* Quia Rosarium commune 960 & consuetudine non alternatim recitatur. Ergo votum de illius recitatione non est præsumendum fieri de recitatione extra usum & consuetudinem. Eadem ratione uouens Rosarium non credo satisfaciaturum si solum mente & non uoce recitaret; quia de recitatione

tione vitata, quæ est vocalis credendum esse votum fieri dum contrarium non constat. Sanchez d. cap. 11. num. 36.

6. Secundo deducitur vouentem singulis diebus sacrum audire satis facere diebus festiis vnicum sacrum audiendo. Quia esto illud factum debetum fit ex præcepto Ecclesiastico, & voto etiam debet potest, & non est credendum vouentem voluisse duplici sacro audiendo esse obligatum. Suar. l. 4. de voto c. 7. n. 14. Ad huius autem voti satisfactionem eadem attentio & integritas requiritur, quæ requisita est ad satisfactionem Ecclesiastici præcepti. Quia satis commune est apud Doctores votum obligare instar præceptum & legis si de tali materia lata esset vt multis citatis probat. Sanch. l. 4. de voto cap. 11. num. 31.

7. Tertio deducitur vouentem virginitatem perpetuò seruare obligatum esse à qualibet venerea delectatione abstinere, eam si semel vel iterum deliquerit. Quia sub nomine virginitatis censendus est castitatem promississe. Qui enim virginitatem vouet promittit nullam admittitur delectationem qua integritatem sui corporis & anime amittere possit. Quod verò illam amiserit, per accidens est, & obligationem voti non minuit. Secus verò dicendum esset si expresse intenderet solum se obligare ad vitandum primum actum venereum & alios ex consequenti. Sed in casu dubio hæc intentio non est præsumenda. Sic multis relatis docuit Sanch. lib. 2. de matrimonio disp. 33. num. 7. & lib. 4. de voto cap. 11. num. 22. Suar. lib. 4. de voto cap. 7. n. 5. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 1. punct. 4. post medium vers. secundum quod notari debet.

8. Quarto deducitur vouentem religionem ingredi aut ordines sacros suscipere non esse obligatum ex vi talis voti castitatem feruare. Quia non vouet castitatem, sed istam cui castitas est annexa; ergo illo statu non assumpto cessat castitatis obligatio. Sic Caietanus 2. 2. q. 88. art. 3. Suar. lib. 4. de voto cap. 7. n. 15. Valent. loco allegato.

9. Quinto deducitur vouentem peregrinari ad Diuum Iacobum, sui facere peregrinationem equestri, tamen si tempore voti cogitauerit pedester peregrinari. Quia æquellris peregrinatio vera peregrinatio est, & cogitatio tempore voti concepta non inducit obligationem; quia non ex cogitatione sed ex promissione obligatio nascitur. Sanch. l. 4. de voto c. 11. n. 31. iuncto num. 5. Bonac. disp. 4. q. 2. punct. 6. num. 15. & 16. Sed quid si mercede conductus vel causa alterius negotij, aut curiositatis vel vi coactus peregrinationem suscipias? Sanch. l. 4. c. 11. num. 68. Negat in omnibus et voto satisfacere. Quia tu vouisti peregrinationem voluntariam religiosam, & piam. Sed peregrinatio assumpta per vim non est peregrinatio voluntaria & religiosa; & multo minus que solo titulo curiositatis, aut alterius negotij profani assumitur; quæ verò ob stipendium non tam est peregrinatio ex pietate quam ex iustitia. Ergo in his casibus non satisfactio voto peregrinationis.

10. Verum hæc doctrina vniuersaliter non est vera. Et primo si vis illata non tollit tibi integram libertatem, esto illam diminuat, voto satisfactio sic coactus peregrinando. Quia absolute peregrinationem piam voluntarie suscipis. Deinde expeditio alicuius negotij aut curiositas impedire iustitiam non potest, quando solus ille finis peregrinationis adesse; scilicet si cum ipso adesse voluntas inueniendi reliquias. Nam tunc iam effectus peregrinatio religiosa saltem quoad actus substantiam; neque ab hoc dicendi modo dissentit Sanch. loco allegato. Item non video, qua ratione obligatio iustitiæ obligatio voti & iustitiæ in eandem materiam cadere possint, & obligatio iustitiæ religiosam peregrinationem esse non impediat. Si enim ex voto obligatus esses, singulis diebus sacrum facere; cur non poteris pro illo faciendo stipendium accipere? Sicut et contra si stipendio obligatus es sacrum facere, potes & voto ad illud faciendum te obstringere.

11. Sexto deducitur qualiter obliget ieiunij votum? Brevis responsio est, obligare eo modo, quo obligaret præceptum Ecclesiasticum si de eo ieiunio latum esset. Quia cum votum sit quædam lex priuata, quam sibi vouens imponit, nulla appor dari potest mensura illius obligationis quam legis mensura. Suar. lib. 4. de voto cap. 7. num. 9. Sanch. lib. 4. c. 11. n. 31. Hinc fit vouentem ieiunium obligari à carnibus & à repetita refectioe. Quia hæc sunt de essentia Ecclesiastici ieiunij. Item debere hora consueta vesci, postque colatiuenculam vespertinum sumere. Sed an in vigilia natiuitatis in qua latior hæc refectio promittitur præcepto ieiunij ligatus permittatur voto ligatus? Dicendum est permitti. Quia nemo censendus est nisi id clare exprimat se velle obligare ad ieiunium aliter quam Ecclesia obligat. Sanch. l. 4. cap. 11. num. 65. Secundo fit vouentem omnibus diebus alicuius mensis vel anni ieiunare, non esse obligatum ieiunare diebus dominicis. Quia non est censendus se velle obligare contra consuetudinem Ecclesiæ receptam. Sanch. lib. 1. sum. c. 37. num. 20. Bonacin. tom. 2. disp. 4. q. 2. punct. 6. num. 25. Tertio fit vouentem ieiunare in vigilia alicuius sancti, ipsa que sit dominica non obligatur eo die ieiunare sed sabbato antecedenti. Quia sic obligaret præ-

ceptum Ecclesiasticum de tali ieiunio. Bonacin. d. punct. 6. num. 26. Azor. 1. p. l. 11. cap. 20. q. 5. Quarto fit vouentem abstinere à carnibus, obligatum esse abstinere à iure quo coacta sunt; quia Ecclesia præcipiens à carnibus abstinentiam & iuris abstinentiam præcipit. Quia illarum substantiam continet. Sanch. l. 4. de voto c. 11. num. 48. Bonacin. tom. 2. disp. 4. q. 2. punct. 7. num. 21. Quinto fit vouentem abstinere à vino vel carnibus aliquo die; peccare quoties eo die carnes comederit vel vinum biberit. Quia est obligatio instar præcepti Ecclesiastici obligantis semper & pro semper. Sic Layman. l. 4. tract. 4. c. 3. nu. 3. Azor. 1. p. l. 11. c. 10. quest. 8. Nauarr. c. 12. num. 53. Sanch. l. 4. c. 11. num. 41. iuncto c. 12. num. 35. Sumptio votò tam prima quam secunda abolutionis in Missa non est aduersus hoc votum; quia votum non debet excludere consuetudinem Ecclesiæ receptam. Azor. 1. p. l. 11. c. 20. q. 7. Sanch. l. 4. c. 11. num. 43. Bonacin. disp. 4. q. 2. punct. 6. num. 11. Sexto fit violantem ieiunium promissum carnium comestione vel repetita refectioe deobligatum esse à ieiunio, & posse sepius comedere; quia ieiunium seruare est impossibile. Layman. d. lib. 4. tract. 4. cap. 3. num. 3.

12. Restat tamen circa hanc ieiunij materiam aliqua difficiliora examinanda. Primum; an à voto ieiunandi omnibus festis festis sabbato vel alio die excuseris si dies natalis Domini incidit? Affirmat et excusatur. Molin. tom. 2. de iustit. disp. 272. ver. exempla sunt. Azor. 1. p. l. 11. institut. moral. c. 20. q. 3. Mouetur quia si illius diei tempore voti meminisset, non est præsumendum te voto ad ieiunium obligatum. Cæterum verius est te esse censendum obligatum nisi expresse diem illum exceperis. Sic Sanch. lib. 4. de voto c. 11. num. 60. Suar. lib. 4. cap. 20. num. 8. in hanc partem inclinat Valq. 1. 2. disp. 30. cap. 4. num. 26. Reginald. lib. 8. num. 290. Bonacin. 2. m. 2. disp. 4. q. 2. punct. 6. num. 9. Ratio ca est. Quia votum illud ex modo quo pronuntiatum est diem illum comprehendit, vt constat, sed exceptio Ecclesiæ solum præcepti obligationem sustulit; non autem voti obligationem, vt manifestè colligitur ex cap. fin. de obseruatione ieiunij ibi. Qui nec voto, nec regulari obseruantia sint adstricti. Ergo votum obligat ac si nulla ab Ecclesia illius diei exceptio facta esset. Neque obstat vouentem, si illius diei recordaretur, fore illum excepturum. Quia obligatio vel deobligatio voti desumitur ex eo quod vouens faceret, sed ex eo quod de facto fecit & promisit.

13. Sed an voto vel regulari obseruantia adstrictus ad seruandum ieiunium omnibus festis festis, si feria illa sexta, qua Domini natalis incidit, carnes comedat duplex peccatum committat, aliud contra votum vel regularem obseruantiam (si regularis obseruantia ad peccatum obligat) aliud contra Ecclesiæ præceptum? Affirmat Medina lib. 1. sum. cap. 14 §. 10. fol. 99. Mouetur; quia Pontifex solum exceptit à præcepto & obligatione abstinendi à carnibus qui nec voto nec regulari obseruantia adstricti sunt. Inquit enim, illi qui nec voto nec regulari obseruantia sunt adstricti in 6. feria, si festum Natiuitatis Dominica die ipso venire contigerit carnes propter festi excellentiam vesci possunt secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis. Ergo adstricti voto vel regulari obseruantia à præcepto non excusantur. Nihilominus oppositum probabilius est, nulla alia obligatione adstrictum voto vel regulari obseruantia teneri abstinere à carnibus præter obligationem voti vel regularis obseruantia. Sic docuit pluribus relatis Sanch. l. 4. cap. 11. num. 64. Quia generalis consuetudo præceptum de abstinentia illo die sustulit ob festi excellentiam. Neque ex suprascripto textu contrarium colligitur. Cum ibi solum dicat Pontifex eos, qui nec voto nec regulari obseruantia adstricti sunt, non esse obligatos abstinere à carnibus illa feria sexta. Quia alij adstricti voto vel regulari obseruantia verè sunt obligati non obligatione præcepti, sed obligatione, quam votum vel regularis obseruantia illis inducit.

14. Secundo examinandum est; an emisso voto ieiunandi aliquo die, illòque violato carnium comestione vel repetita refectioe obligatus sis ex vi voti à carnibus abstinere, ita vt si carnes secundo comedas pecces contra votum? Negat Sanch. l. 4. de voto c. 11. num. 42. neque improbabile reputat Laym. l. 4. sum. tract. 4. c. 3. num. 3. Mouetur; quia hic vouens ieiunium in tantum vouet abstinentiam à carnibus, quatenus illa abstinentia ad ieiunium necessaria est. Ergo soluto ieiunio cessat obligatio quæ accessoria erat. Neque obstat (inquunt) quod lex Ecclesiastica eo ipso quo ieiunium iniungit, abstinentiam à carnibus omnimodam præcipere; ita vt violato ieiunio nulla ratione illis liceat vesci. Quia hæc abstinentiam præcipit non quatenus ieiunium præcipit; aliàs solos obligatos ieiunare astringeret, sed alio præcepto generali distincto. At cum vouens solo voto ieiunij abstinere à carnibus obligetur; cessante obligatione ieiunij cessat illa abstinentia. Et confirmatur si vouens ieiunium obligatus esset abstinere à carnibus eo modo, quo Ecclesia obligat fideles, cum præceptum ieiunij imponit; excusatus à ieiunio promisso ob laborem aliquem superuenientem, non excusaretur à carnium abstinentia; est

ille dies non esset extinctus obligationis ieiunij, sed illo transacto obligatio ieiunandi remaneret, vouens esset obligatus duplici die à carnibus abstinere tum illo, quo ieiunium directè promissit: tum illo, qui loco illius subrogatus est. Consequens autem videtur durum; cum solum vnicò die ieiunare promissit, & consequenter vnicò die à carnibus abstinere. Ergo, &c.

15. Ceterum verius censo vouentem ieiunium obligatum esse à carnibus abstinere eo modo, quo obligat præceptum Ecclesiastici ieiunij; ac proinde toties peccare aduersus votum, quoties carnes comederit. Sic tanquam commune & certum tradit Suar. *l. 4. de voto c. 8. num. 9. & num. 12.* Inquit contrarium dicere absurdissimum esse & contra omnes. Ratio ea est; quia de ratione ieiunij Ecclesiastici est vnica tantum comestio & abstinentia à carnibus in omnibus horis illius diei. Ergo vouens ieiunium vouet non comesturum amplius quam semel & in nulla hora illius diei carnes; ergo quacunque hora illius diei carnes comedit, peccat, quia esto violauerit ieiunium, non violauit omnimodo, quo potest. Dices verum esse in ieiunio illum vtrumque contineri, & abstinentiam à carnibus & à duplici comestione, sed vnà dependentem ab alio: ac proinde violato ieiunio ex vna parte cessare ex alia. Sed hoc absque firmo fundamento dicitur; contrarium enim ex præcepto Ecclesiastici ieiunij colligitur, cui votum assimilari debet. In illo namque præcepto ieiunij abstinentia duplicis comestionis annectitur abstinentia à carnibus, sed non e contra; quia excusatus à carnium abstinentia excusatur à duplici comestione; non tamen excusatus à duplici comestione excusatur à carnium abstinentia: imò potius quoties carnes comeditur, toties peccabit. Ergo idem est dicendum de voto.

16. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam fateor vouentem abstinentiam à carnibus eatenus illam vouere quatenus necesse est ad Ecclesiasticum ieiunium. At quia ad Ecclesiasticum ieiunium necessaria est abstinentia à carnibus semper & pro semper toto illo die; ea de causa toties peccatur, quoties hæc abstinentia violatur. Ad replicam dicimus Ecclesiasticum ieiunij præceptum præcipere abstinentiam à carnibus, nisi iam præcepta supponatur. Ad confirmationem concedo, excusatum à duplici comestione abstinentiam non excusari à carnium abstinentia; & cum vrges, ergo obligatur duplici die à carnibus abstinere, tum die per votum signato; tum alio, in quem obligatio transit, concedendum est, neque debet esse durum; eò quòd hæc obligatio est per accidens ob voti in die signato executionem vel transgressionem.

17. Secundò dubitabis; an vouens ieiunium possit ouis & lacticijs vesci? Et quidem extra tempus quadragesimæ illis in locis, in quibus consuetudo non viget ab his abstinendi, optime vesci potest. Quia non est præsumendum vouentem voluisse se obligare ad strictiorem ieiunij formam. Idem dicendum est ob eandem rationem de voto ieiunij in quadragesima vel illis in locis in quibus viget ab his abstinendi consuetudo, si habeas Bullam cruciatæ. Habentes namque Bullam excusantur ab obligatione abstinendi ab his, quam excusationem vouens non est præsumendus recitare. Sed potius credendus est voto se voluisse obstringere ad seruandum ieiunium ea forma, qua ex præcepto Ecclesiastico teneretur. Manuel Rodrig. *tom. summ. cap. 184. num. 10.* Sanchez aliis relatis *lib. 4. cap. 11. num. 49.*

18. Difficultas; an carens bulla obligetur ex vi voti ab ouis & lacticijs abstinere in quadragesima alijsve temporibus, in quibus ex consuetudine ab his abstinetur?

Negat Sanchez *d. cap. 11. num. 37.* Ea motus ratione; quia sic vouens solum obligatur ad seruandum ieiunium eo modo, quo ab Ecclesia institutum est. At Ecclesia in præcepto ieiunij hanc abstinentiam non præcepit, sed alio distincto præcepto, quod obligat excusatos à lege ieiunij, & in diebus dominicis, ad cuius præcepti obseruantiam vouens ieiunium non debet ceteri obligatus.

Ceterum verius censo sic vouentem obligatum esse ab his abstinere, ita expressè tradit Cordoia *summ. q. 168. punct. 2.* Ludouicus Lopez *2. p. instructorij de ieiunio fol. 714 Azor. 1. p. lib. 7. c. 10. q. 2. sine c. lib. 1. cap. 20. quæst. 6.* Suarez *lib. 4. de voto cap. 7. num. 9. sine.* Ratio ea est; quia licet abstinentia ab ouis & lacticijs supponatur præcepto ieiunij quadragesimalis, at quia hoc necessariò supponitur & tanquam pars integralis talis ieiunij; ea de causa vouens illo tempore ieiunare, censendus est votum emittere de ieiunio sub illa forma. Neque Ecclesiasticum quadragesimale ieiunium est sola abstinentia à duplici refectione, sed etiam abstinentia à carnibus, & ab his, quæ à carnibus originem ducunt. Per quæ ratio contraria soluitur.

19. Præterea dubitatur de voto ieiunandi in pane & aqua qualiter obliget; Et respondeo obligare, ne aliud comedas, aut bibas, quòd si pilces, leguminaue comederis hora consueta, aut vinum biberis peccas; sed non ob inde excusaris seruare Ecclesiasticum ieiunium, cum possis. Quia non es cen-

sendus Ecclesiasticum ieiunium promississe dependenter ab illa circumstantia & conditione. Bene tamen conditio illa & circumstantia promissa est dependenter & à ieiunio. Quia ieiunio violato nulla est obligatio, eam abstinentiam vixit accessariam seruandi. Sanchez *lib. 4. sum. cap. 11. num. 27.* Difficultas est; an circumstantia illa violata, eò quòd semel vinum biberis, possis sæpius bibere absque voti transgressionem? Affirmat Sanchez *loco allegato*; eò quòd iam sit impossibile illam circumstantiam seruare; sicut enim promittens ieiunare si bis comedat, à ieiunio excusatur, & potest sæpius comedere: Quia violato ieiunio impossibile est illud seruare, ita videtur dicendum de sic vouente. Sed verius censo oppositum. Quia illa abstinentia ab omnibus aliis cibis annectitur ieiunio promissio pro toto die & singulis eius partibus, ac proinde dum peccerit obligatio Ecclesiastici ieiunij promissit perueerat obligatio huius abstinentiæ.

20. Sed quid dicendum de voto abstinendi à carnibus, an comprehendat abstinentiam à lacticijs & ouis, & votum abstinendi à lacticijs comprehendat abstinentiam ab ouis, vel à carnibus? Breuiter respondeo per se non comprehendere. Quia sunt res omnino distinctæ; & licet in præcepto Ecclesiastico vniantur, non inde inferitur in voto vniiri debere; cum hæc obligatio pro intentione vouentis suspiciatur, qui specialem finem habere potest in vna obligatione potius quam in alia suscipienda. Sic Emanue. Sa verbo *votum num. 2. Sanchez. lib. 4. cap. 11. num. 46.* Aduerte tamen, votum abstinendi à lacticijs si emissum sit pro diebus, quibus vltus carniem est prohibitus, censeri debere emissum dependenter ab illa prohibitione. Quare illa cessante vel ex dispensatione vel ex necessitate cessabit huius voti obligatio Sanchez. *d. cap. 11. num. 58.*

21. Qui de voto abstinendi à vino: Obligat sub gravi culpa ne bibatur in ea quantitate, quæ vino temperatè ieiunibus sufficeret pro vna comestione. Non tamen obligat abstinere à ceruisia quia ceruisia vinum non est; tametsi votum emissum sit sine ebrietatem vitandi. Quia finis extrinsecus voti sub voti obligationem non cadit. Sanchez *d. cap. 11. num. 44.*

22. Septimò deducitur qualiter obliget votum alicuius rei inde terminatæ: Pro quo suppono indeterminatum esse posse quoad tempus, quia non exprimitur pro quo tempore vis te voto obstrictum esse. Secundo esse potest quoad quantitatem vel qualitatem ipsius rei. Tertio quoad eius individuationem. De prima indeterminatione nulla est dubitatio. Nam ideo verba indeterminationem sonent re ipsa votum determinatum est, vt in perpetuum obliget. Sic vouens castitatem censetur in perpetuum illam vouere. Et vouens ieiunare sextis feriis censetur pro semper vouere dum contrarium non exprimit. Secus vero dicendum esset si ieiunium vel elemosinam absque vilo signo distributio promitteres; quia tunc vnicò ieiunio vel elemosina satisfacies.

23. De quarta determinatione est difficultas; quia ratione voto non obstat: Et ratio difficultatis est; quia res sic promissa mandari executioni non potest, cum nihil in re constitui possit, quod non sit quoad quantitatem, qualitatem, & individuationem determinatum. Deinde in leg. *qui tritium les. qui insulam, & leg. ita stipulatus. ff. de verborum obligatione c. leg. legato generaliter ff. de legato 1.* Ob incertitudinem rei promissa vitari legitur, ergo similiter vitari debet votum. Præterea si ex vi voti nulla est determinatio facta, satisfieri voto poterit cuiuslibet rei etiam inutilis oblatione, quod videtur absurdum.

Dicendum tamen est ob indeterminationem rei promissa non vitari votum. Sic docet Abbas *cap. ex parte num. 5. de censibus & ibi Anton. num. 7. Azor. 1. p. institutionum moralium lib. 11. cap. 20. quæst. 2.* Suarez tom. 2. de Relig. *lib. 4. de voto cap. 7. num. 5. conclus. 4.* Sanchez *lib. 4. de voto cap. 13. num. 5. c. sequentibus.* Ratio est quia illud votum est de re honesta & possibili. Ergo obligat, & licet possibile non sit exequi sub illa indifferentia, quæ promissa est, hoc non tollit voti obligationem. Quia ipsum votum obligat tollere illam indifferentiam, vt res promissa executioni mandari possit. Alias votum ingrediendi religionem inualidum esset, quod nullo modo est dicendum. Nam licet ex vi voti nulla religio determinetur, determinatur tamen vouens aliquam eligere. Ex quibus constat solutio ad primam rationem contrariam. Ad secundam Anton. & Abbas *in d. cap. ex parte.* Admittunt promissiones profanas ob incertitudinem vitari, secus promissiones spirituales & piæ ob earum pietatem: Has enim (inquunt) ex æquitate iuris Canonici validas esse, vt late probat Tiraguelus *de privilegijs pia causa privileg. 55. num. vnico, & colligitur ex lege cum post. §. gener. ff. de iure dotium.* Vbi dos generaliter promissa arbitrio prudentis determinatur inspecta facultate promittentis & dignitate personæ in cuius fauorem fit. Adde non semper ex iure ciuili promissionem incertam vitari, sed solum quando eo reductur incertitudo, vt nullus momentè sit res oblata. Vt ex Gloss. & Bartol. *in leg. legato ff. de legato 1. & in leg. cum post §. gener. ff. de iure dotium notat Suar. d. cap.*

23. *cap. 7. in fine*, quod in voto locum habere non potest; cum semper res vilis, & que in culum Deo cedat, offerenda sit. Ad certam negamus rem inutilem offerri posse: tum ob reverentiam Dei, cui sit promissio; tum vt vera promissio reddatur. Quia nemo censetur quantumcumque generaliter promittat, rem inutilem promittere. Quia res promissa vilis promissario esse debet; quia debet esse illi grata.

24. Sed est dubium qualiter hoc votum determinandum sit? Breuiter respondeo ad minimam quantitatem, & qualitatem vilem sub re promissa contentam determinandum esse, nisi ex recepta consuetudine vel ex aliis circumstantiis contrarium colligatur. Sic docuit Valent. 2.2. *disput. 6. qu. 6. punct. 4. qu. 3. Azor. 1. p. lib. 11. cap. 20. qu. 2. & quast. 10. Suarez lib. 4. de voto cap. 7. num. 18. vel. Nihilominus. Sanch. lib. 4. de voto cap. 13. num. 8. & sequentibus. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. cap. 3. num. 3. Bonacina rom. 2. disp. 4. q. 2. punct. 6. num. 15. & 31. Ratio est: Quia votum solum obligat, vt promissum seruetur, quod verificari optime potest, si in minima quantitate vili promissum impletur; idque probat Textus in *capite de censuris*. Vbi de voto in quo mensura tritici D. Iacobo & eius ministris promissa est, decidit Pontifex fieri satis, si minima reddatur, nisi aliud consuetudo generalis exposulet, & subdit Pontifex rationem; quoniam cum huiusmodi vota gratuita fuerint ab initio, benignius sunt ad vitiis Ecclesiasticis exigenda. Ergo à fortiori ab ipso Deo benignius votum exigendum est ne rigorosa exactione à votis emittendis homines retardentur. Adde probabile satis esse, legatum indeterminatè relictum non esse donandum secundum maiorem quantitatem sed secundum minorem, ne nimium hæres grauetur; quem præsumitur testator quam nimium grauate voluisse. Vt constat ex *leg. vniuersis 83. ff. de legatis 3. ibi. Nummis indistinctè legatis receptum est vt exigentibus legati videantur*. Ergo à fortiori est idem dicendum de voto, ne vouens præsumatur le nimium voluisse grauarè. Dixi nisi ex consuetudine maior quantitas promissa esse censetur: Quia ex consuetudine optime colligitur intentio vouentis, & colligitur ex supradicta *leg. vniuersis*, ibi. *Si neque ex consuetudine patris familias, neque ex regione vnde fuerit, neque ex contextu testamenti possit apparere*. Hinc fit promittentem calicem alicui Ecclesiæ debere donare argenteum quia est inferioris qualitatis ex his quibus Ecclesia vti solet, *cap. vt calix de consecratione dist. 1. Sic Azor. 1. p. lib. 11. insit. mor. cap. 20. q. 10. Sanch. lib. 4. cap. 13. num. 13. Layman. lib. 4. sum. tract. 4. cap. 3. num. 3. in fine*. Excipit nisi promittens esset nimis pauper, & in illa Ecclesia stantè calices essent; quia tunc censeri possent stantem calicem promittere. Layman *supra*. Item fit promittentem oleum non esse obligatum dare optimum; & promittentem panem pauperibus satisfaccie si donec vltimum & sic de reliquis. Suar. *lib. 4. de voto cap. 8. num. 9.**

25. De tertia indeterminatione quoad indiuiduationem est difficultas qualiter votum obligare possit? Verbi gratia promittit Ecclesiæ vnum calicem, vel seruum ex his quos habes; quem ergo obligatus es tribuere? Dicendum est, te posse eligere quem malueris; quia cum non constat de determinatione tue voluntatis, non est cur ad pretiosorem obligeris. Sanch. *lib. 4. cap. 13. num. 19. Bonacina disp. 4. quest. 2. punct. 6. num. 32.*

26. Difficultas autem est: an si ante voti adimpletionem pereant reliqui calices vel serui, & solus vnus remaneat, teneans integrè ad voti executionem? Negat Sanch. *loco alleg. cum Molina 20. 2. de inst. disp. 270. vers. quando res vna*. Mouetur: Quia calix vel seruus remanens non est magis promissus quam alter ex his, qui perierunt, cur ergo quilibet ex his, qui perierunt petire debet integrè promittenti & non voti obligationi? Petat ergo & voti obligationi & promittenti, & consequenter superflus remaneat & promittenti voti obligationi; ac prouide diuidatur. Idem, quod tradunt ij Doctores de vouente ipsius hæredes qui in ius defuncti succedit, non esse inquam obligatum calicem vel seruum remanentem integrum donare, sed diuidendum in valore.

Ceterum verius credo tam vouentem quam ipsius hæredem obligatum esse tradere calicem vel seruum remanentem. Sic Bonacina *disp. 4. q. 2. punct. 6. num. 34.* Mouetur: Quia in supradicto voto nullus calix vel seruus est determinatè promissus, sed qui libet est promissus, sub disunctione præstat enim hunc sensum, dabo vnum ex calicibus, quos habeo; dabo inquam hunc vel illum. Ergo remanente vno calice remanet tota materia sufficiens ad voti executionem. Teneatur ergo vouens votum integrè implere. Neque fundamentum Molinae & Sanchez viget; concedo namque non esse magis promissum calicem remanentem; quam eos, qui perierunt, sed omnes æquè sub disunctione esse promissos. At non inde inferitur; obligationem voti petire debere. Quia cum voto determinatè additi non fuerit, obligatio voti integrè persequatur, quoties perfecerat materia executioni voti sufficiens.

27. Sed quid dicendum, si rem determinatam promiseris,

dubites tamen cui ex duabus Ecclesiis promiseris, poterisne applicare, cui malueris? Affirmat Sanch. *lib. 4. de voto cap. 13. numerodecimo octauo, sine*. Mouetur: Quia tota obligatio voti nascitur ex voluntate vouentis. Cum ergo vouens nesciat, quam ex illis Ecclesiis determinauerit; non est, cur eius obligatio determinata censetur. Neque est simile de eo, qui obligatus est rem aliquam restituere; ignorat autem, cui è duobus debeat, quam teneatur pro ratione dubij singulis diuidere; quia singuli illi posito dubio habent ius iustitiæ. At Ecclesiæ, quibus per votum res est promissa, nullum ius habent, sed totum ius penes Deum in cuius honorem res promissa est, residet. Sed verius credo te obligatum esse rem diuidere, cognoscis namque rem illam vni ex illis Ecclesiis determinatè promississe; quod verò postea ignores, cui promiseris, non tollit quominus vni ex illis determinatè debita fuerit ex determinatione, quam tu reuocare non potes. Ergo neque tollit quominus illi donari debeat. Cum ergo cognoscere non possis, cui ex illis debeat, recta ratio postulat, vt pro qualitate dubij rem diuidas; si quidem hæc diuisio in tui damnum non cedit, & ex alia parte debito contracto satisfaccit meliori modo possibili. Alias si vni Ecclesiæ rem integrè tradis, periculo te exponis tradendi rem, cui non debet. Secus verò est, cum à principio Ecclesiæ, cui res donanda est, determinata non fuit; quia tunc relinquatur arbitrio vouentis & ipsius hæredis determinatio vt bene dicit Sanchez *d. c. 13. n. 18. in principio*.

28. Octauo deducitur; qualiter obliget votum duplicis rei sub disunctione promissæ? Et quidem si tempore voti aliqua ex illis sit inepta materia voti, vt si voueas te futurum religiosum, vel furacurum, votum corrui. Quia in promissione disunctiua nulla pars determinatè eligitur, sed promittens electionem sibi reseruat; & ad partem, quam elegerit, se obligat. Hanc autem electionem facere non potest si vna ex materiis promissa inepta sit. Ergo corrui tota eius obligatio. Sanch. *lib. 4. sum. cap. 10. num. 17. & sequentibus*. At si tempore voti disunctiua vtraque materia promissa apta sit, si promittas Ecclesiæ donare calicem vel seruum; contingit autem quod voto illo emisso perit calix vel seruus; obligatus sane tradere partem superflitam, vt expresse de humanis promissionibus dicitur in *leg. Stichum aut Pamphilum 95. §. 1. ff. de solutionibus, lege non vtiq; 3. ff. de eo qui certo loco leg. regia 23. tit. 11. partita 5.* Ratio ea est: Quia obligatus fuisti vnum ex illis duobus donare quod implere optime potes vno ex illis remanente. Ergo teneris. Et hoc quidem verissimum est si iam mora fuisti eligendi, antequam res illa periret, vel tua culpa perit. Quia eo ipso vis totam obligationem in remanentem transferre. Neque enim iustum est, vt ex tua culpa commodum repones, & promissarius damnum.

At si non fuisti in mora eligendi, neque tua culpa perit, alicui videbitur te esse deobligatum à voto. Quia res in eum statim deueniunt quem si à principio haberent tempore voti emisso, votum nullam esset. Deinde obligatio non fuit calicis vel serui determinatè, sed vnus ex illis, quem elegeris. Supponitur ergo electio ad determinatam obligationem. Ergo reddita impossibili electione absque tua culpa obligatio determinata esse non potest. Præterea si serues vnam ex illis rebus promissis fore perituram, præsumi non potest te votum emissurum de tradenda determinatè illa te, quæ remanet. Non ergo es censendus obligatus. Nihilominus dicendum est te obligatum esse, non quidem ad tradendam determinatè rem superflitam, vt bene probant rationes adductæ, sed ad tradendam illam; vel estimationem illius quæ perit. Sic docuit Glossa in dicta lege non vtiq; verbo solum ff. de solutionibus. Gregorius Lopez *leg. 23. sine tit. 11. partita 5.* Antonius Gomez tom. 2. *variat. e. 11. num. 40.* Molina tom. 2. de iustitia *disp. 270. vers. quando*, quos refert & sequitur Sanch. *lib. 4. de voto cap. 13. num. 25.* Et probat Textus *leg. cum res 49. vers. quæ ratio ff. de legatis 1.* Ratio ea est: quia ex eo quod obligeris rem superflitam, vel estimationem illius, quæ perit donare, non obligaris amplius quam à principio obligatus fuisti; si quidem loco rei peremptæ succedit estimatio, & inter estimationem illius & rem superflitam conceditur tibi electio. Notanter dixi estimationem illius rei quæ perit. Nam in votis personalibus non est locus estimationi. Non enim qui promittit ingredi religionem, vel seruire Xenodochio; & post votum inutilis, & Xenodochij seruitio, satisfaccit donando Xenodochio quantum eius ministerium estimabitur; quia non vouit Xenodochij seruitium ob vtilitatem Xenochij, sed præcipue ob vtilitatem spiritualem propriam, quæ non est pecunia estimabilis; ac prouide inutilis factus Xenodochio teneatur religionem ingredi. Sic Sanch. *lib. 4. de voto cap. 13. n. 32.*

Hoc tamen limitandum est, dummodo rem, quæ perit, antequam percat, non elegeris electione perfecta, quam nullatenus variare possis; quod non aliter fit, quam volendo obligationem alternatiuam fieri determinatam; quod est virtute nouum votum emittere. Illa ergo electione posita cessauit obligatio alternatiua & successit rei peremptæ obligatio.

